

Месеца октобра, у 21. дан.

Спомен светих новомученика и исповедника:
Висариона Сараја, Софронија и Опреа,
пострадалих у Румунији.*¹ *²

Преподобни исповедник и мученик Христов Висарион Сарај рођен је 1714. године у месту Мајдан у Босни, од родитеља Максима и Марије. Крштено му је име било Никола. Још од детињства беше побожан и наклоњен повученом и молитвеном животу. У својој осамнаестој години отишао је у Свету Земљу да посети Света Места. Тамо се у манастиру Светог Саве Освећеног замонашио и добио монашко име Висарион. По повратку из Свете Земље, посетио је манастире Свете Горе. По повратку пак у своју отаџбину, ступио је у манастир Пакру у Славонији, где је као ђакон служио седам година. Ту је био рукоположен и у чин свештеника. Овде се преподобни Висарион прочуо по народу по свом побожном и светом животу, а такође и по томе што је дивно и слаткоречиво проповедао реч Божју.*³ Покренут љубављу према оним местима где је живео и проповедао Господ његов, преподобни је затим још једном посетио Света Места, па се вратио међу свој православни народ да сведочи и проповеда Христа Распетог и Васкрслог.

У то време православни народ на Балкану, особито на територији Аустроугарске монархије, страдао је веома од римокатоличке унијатске пропаганде. Јер су Латини настојали милом и силом да принуде православне да се одрекну своје отачке вере и да уместо послушности Христу, Апостолима и Светим Оцима, подчине се Римском папи. Овај притисак на православне особито је чињен у време Марије Терезије (1741-1780 г.), и то нарочито у Банату, Ердељу и Трансилванији (у Румунији). Пре тога, у овим крајевима вршена је над православнима калвинистичка (протестантска) пропаганда и насиље, но православни Срби и Румуни остали су непоколебљиви и нису одустали од своје свете вере.

Српски патријарх Арсеније IV Јовановић (1726-1748. г.), видећи проповедничку и исповедничку у вери способност светог Висариона, пошаље га (после године 1742.) у Банат и Трансилванију да тамо својим проповедима и светлим примером подржи православне у одупирању унијатском насиљу. Јер неки православни хришћани, под разноврсним притисцима црквених и

¹* Може се читати као Синаксарско житије на своме месту, после 6. Песме канона. (Примедба приређивача)

²* Узето из „Житија светих за месец септембар“ Ј. Поповића, стр. 501-503. (Примедба приређивача)

³* Постоји својеручни потпис Св. Висариона Сараја из 1736. године на једној књиги за патријарха Арсенија IV Јовановића.

државних власти римокатоличких, били су почели да подлежу утицају и прелазе у злогласну унију. Преподобни Висарион је схватио овај посао као од Бога поверену му мисију и са апостолском ревношћу је штитио православну веру и народ у Ердељу и Трансилванији. Путовао је из места у место, из села у село, и свуда проповедима подржавао православни живаљ да остану верни вери отаца својих. Народ је његове проповеди осећао као силне и спасоносне, испуњене благодаћу Божјом, а њега као посланика дошавшег од Бога. Зато је у многим местима био дочекиван са великим народним литијама, са упаљеним свећама, кадионицама и црквеним звонима.

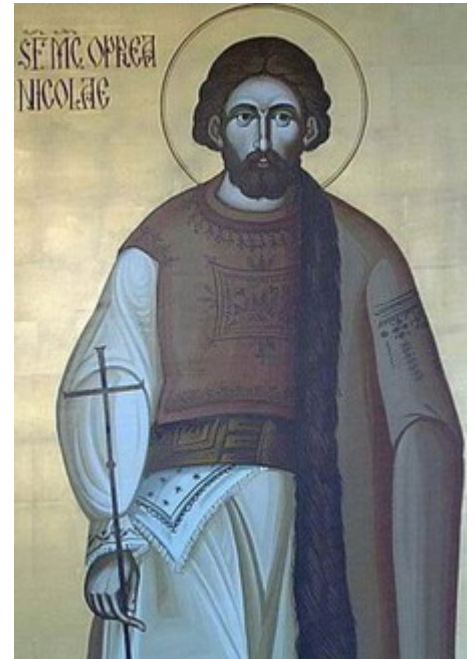
Но завидљивац ђаво, непријатељ спасења људског и противник вере православне, убрзо је преко својих слугу, римокатоличких власти у Ердељу, учинио да светог Висариона хазбурговци ухвате и затворе у тамницу. Преподобни би затворен најпре у град Сибин (око 1744. г.), где би не мало мучен, а затим прође и кроз тамнице у Деви, Темишвару и Раабу, па напоследку би бачен у стравичну тамницу Куфштајн у Тиролским планинама (у Аустрији). Изнурен разним патњама и мукама за Христа и за Православље, преподобни у овој тамници и умре, предавши мирно исповедничку душу своју у руке Господа свога. Његово свето име и исповедништво било је поштовано од православног народа још за живота, а по мученичкој кончини његовој за Православље, сви га сматрају за светитеља. Због тога је Румунски Свети Синод унео преподобног Висариона у календар својих Светитеља (28. фебруара 1950. г.), а тако исто и Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве (14. јуна 1962. г.).

Преподобни пак исповедник Софроније родио се у селу Чоара, близу Албе у Румунији, и звао се Стан. Прешавши из Ердеља у Влашку замонаши се са именом Софроније, па се опет врати у свој крај и основа мали скит (око 1756. г.), у коме је многобројне православне посетиоце поучавао и укрепљивао да остану верни својој православној вери и нипошто не подлегну тадашњој силној унијатској пропаганди. Римокатолици су му због тога порушили скит и натерали га да напусти то место. Затим су га девет пута затварали и прогањали, но благодат Божја га је штитила. Он је тада ишао по народу и проповедао верност отачким предањима, држао саборе са народом и свештеницима, од којих сабора најчувенији је био онај из 1761. године у Алба

Јулији. На том сабору су православни тражили од бечког двора да им не спречава да имају своје православне епископе, што су на крају и добили. После тога је преподобни Софроније отишао преко Карпата у манастир Арђеш, где се затим у миру и преставио у Господу.

Свети пак мученик Опреа Миклауш рођен је у Салистеа код Сибина. Био је сељак, земљорадник и чобанин, али по животу и вери заиста праведник. Имао је жену и децу. Видећи прогоне православних у Ердељу, који су због тога бежали преко Карпата у Влашку, док су они који су ту остајали трпели велике намете у порезама и разна друга насиља, Опреа се подигне у одбрану православне вере и Цркве своје. Ишао је по народу и крепио верне у Православљу, па је се чак и код власти заузимао за многе злостављане православне сиромаше. Године пак 1748. ишао је са једним верником чак и у Беч да тражи тамо верске слободе за православне у Ердељу. Због тога је био од римокатолика затварац, а онда и осуђен на доживотну робију у тамници Куфштајн у Тиролским планинама. Ту је и завршио свој мученички живот, добивши од Христа венац мучеништва.

Молитвама ова три света нова исповедника и мученика за Православље, нека Господ укрепи и спасе све нас православне. **Амин.**